

Lapin ELY-keskus
PL 9060
96101 Rovaniemi

Rokamo-Nälkämä -tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus, Kemijärvi

Lausuntopyyntö

Asian diaarinumero: LAPELY/5088/2023

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on ympäristövaikutusten arviointimenetelmästä annetun lain (252/2017) mukaista yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää varten käsiteltävänä Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus. Hanke sijoittuu Kemijärvelle, ja sen vaikutusalue ulottuu myös Sallaan ja Pelkosenniemelle. Hankkeessa suunnitellaan enintään kahdeksaa (8) tuulivoimalaa, joiden kokonaisteho on enintään 80 MW, sekä noin 29 km pituista 110 kV:n voimajohtoa tuulivoimala-alueelta Kemijärven Isokeron sähköasemalle. Yhteysviranomainen varaa jakelussa mainituille tahoille mahdollisuuden lausunnon antamiseen arviointiohjelmasta viimeistään 31.10.2025.

Tiivistelmä

Suomen Voima Oy suunnittelee Kemijärven kunnan alueelle Rokamo-Nälkämä tuulivoimahanketta. Tuulivoimahanke muodostuu korkeintaan kahdeksasta tuulivoimalasta, joiden yksikköteho on 7–10 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m, napakorkeus enintään 200 m ja lavan pituus enintään 100 m. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan sähköasema sekä tarvittavat huoltotiet ja maakaapelointi voimaloiden välille. Sähkönsiirto tuotantoalueelta ulkoiseen sähköverkkoon on suunniteltu toteutettavan tuotantoalueelta 110 kV ilmajohtolla Kemijärven Isokeron sähköasemalle. Suunnitellun sähkönsiirron pituus on noin 29 km, josta noin kahdeksan (8) km sijoittuu uuteen maastokäytävään ja n. 21 km nykyisen Isokero-Kursu 110 kV voimajohtoon rinnalle.

Tuotantoalue sijaitsee noin 22 kilometriä koilliseen Kemijärven keskustaajamasta. Tuotantoalue rajautuu Kemijärven ja Sallan kuntarajaan. Sallan keskustaajaamaan matkaa tuotantoalueelta on noin 32 kilometriä. Isohalmeen pienkylä sijaitsee noin 4,5 kilometrin päässä Sallan kunnan puolella. Lähin kyläasutus, Kursu, sijaitsee myös Sallan kunnan puolella noin 11 kilometrin päässä. Uuteen maastokäytävään sijoittuva sähkönsiirron osuus sijoittuu pääosin suljettuun metsämaisemaan, ympäröivän maaston matalimpia alueita myötäillen. Sähkönsiirtoreitti yhdessä nykyisen voimajohtoon kanssa sijoittuu metsäalueelle, joka kulkee pienten hakkuualojen ja suoalueiden läpi tai sivuten sekä ylittää muutamia metsäteitä. Nykyinen voimajohto ja uusi sähkönsiirtoreitti sivuavat seuraavia vesistöjä: Mikonjärvi, Ala-Mikonjärvi, Keihäsjärvi, Heinälampi sekä ylittää Kotajärven kaksi lahdelmaa. Sähkönsiirtoreitin varrelle sijoittuu vähäisesti asutusta ja loma-asutusta. Eniten asutusta sähkönsiirron läheisyydessä on Puikkolan kylän ympäristössä.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan lausunto

Yleistä

YVA-selostuksen tiivistelmässä todetaan, että rakentamispaikan hyödyntämiskelpoiset maa- ja kiviainekset pyritään käyttämään rakentamiseen ja maisemointiin. Hyödyntämiskelvottomat maa-ainekset läjitetään tarvittaessa rakennuspaikan läheisyyteen, mahdollisille maa-ainesten ottoalueille tai luvan omaavalle maankaatopaikalle. YVA-selostuksessa maa-ainesten läjittämisen ympäristövaikutuksia ei ole erikseen selvitetty, vaan selostuksessa todetaan läjityksen tapahtuvan lupaehtoja noudattaen. Kemijärven kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomainen toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiprosessin luonteen mukaisesti hankkeen eri toiminnoista aiheutuvat ympäristövaikutukset tulisi selostukseen arvioida siitä huolimatta, että ne arvioidaan viimeistään toiminnan ympäristölupaprosessin yhteydessä. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa lisäksi, että maa-ainesluvat eivät mahdollista maa-ainesten läjittämistä ottoalueille. Tavallisesti maa-aineslupapäätöksissä kielletään muualta peräisin olevien maa-ainesten tuominen alueelle, muuta kuin maisemointitarkoitukseen ja vain maisemoinnissa tarvittava määrä. Siten, vaikka läjittäminen tapahtuisi maa-ainesten ottoalueille, edellyttää toiminta ympäristölupaa. Lähtökohtaisesti maa-ainesten ottoapaikoille ei kuitenkaan tulisi läjittää hienoainespitoisia hyödyntämiskelvottomia maa-aineksia, koska ne voivat heikentää alueella muodostuvan pohjaveden määrää ja mahdollisesti laatua.

YVA-selostuksen teknisessä kuvauksessa todetaan, että tuulivoimaloiden purkamisen jälkeen perustukset jätetään lähtökohtaisesti maastoon. Edelleen todetaan, että perustukset voidaan tarvittaessa poistaa ja syntyvä kuoppa täyttää ympäristössä esiintyvien kaltaisilla maa-aineksilla. Lisäksi YVA-selostuksessa todetaan, että voimajohtopylväiden maanalaiset betoniperustukset jätetään lähtökohtaisesti maastoon. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että mikäli tuulivoimaloiden ja voimajohtopylväiden maanalaisille perustuksille ei ole osoittaa jatkokäyttöä, on ne katsottava tuulivoimalan tai voimajohtopylväiden purkamisen jälkeen jätelain mukaisesti jätteeksi, ja poistettava maaperästä.

Maa- ja kallioperä

YVA-selostuksen mukaan Erkkusenselän ottolupa riittäisi tarvittaessa kattamaan Rokamonälkämän tuulivoimahankkeen vaatiman maa-ainesmäärän kokonaisuudessaan, mutta niiden saatavuudesta ei ole varmuutta. Vaihtoehtoisia soveltuvia ottoalueita tutkitaan tuotantoalueen sisältä. Hankealueen kaakkoisnurkassa sijaitsee kalliopaljastuma, josta alustavasti arvioiden voi olla mahdollista saada kiviainesta. Selostuksen mukaan maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten arviointia ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska tarvittavien maa-ainesten ottoalueita ei ole ympäristövaikutusten arviointivaiheessa tiedossa. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa, että koska vaihtoehtoisia ottoalueita on selostuksessa kuitenkin kartoitettu, olisi ympäristövaikutusten arviointia ollut mahdollista alustavasti tehdä myös maa-ainesten oton osalta.

Direktiivilajit ja muu eläimistö

YVA-selostuksessa todetaan, että vähäistä kielteistä muutosta aiheutuu alueen tavanomaisiin eläinlajeihin eläimistöön kohdistuvan häiriön, melun ja karkoittumisen, ihmistoiminnan lisääntymisen ja rakentamisen aikaisen tilapäisen elinympäristöjen heikentymisen seurauksena. YVA-selostuksessa ei kuitenkaan avata tarkemmin sitä, miten meluvaikutuksia eläimiin on arvioitu ja onko äänen taajuusalueet otettu arvioinnissa huomioon. YVA-selostuksessa ei myöskään ole arvioitu valo-olosuhteissa tapahtuvien muutosten vaikutuksia eläimiin. YVA-selostuksessa todetaan, että kutuojan varrella esiintyy saukkoa, mutta vaikutuksia saukkoon ei kuitenkaan ole erikseen arvioitu. Edellä todettuun viitaten, Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että vaikutusten arviointi on näiltä osin jäänyt puutteelliseksi.

Ihmisten elinolot ja viihtyvyys

YVA-selostuksessa muutoksen suuruusluokan kriteereissä tuodaan esiin, että hankkeen ympäristövaikutukset katsotaan vähäiseksi kielteisiksi, mikäli esimerkiksi melu- tai maisemavaikutukset eivät haittaa harrastus- tai virkistyskäyttöä. Rokamo-Nälkämä tuulivoimalahankkeen vaikutukset maisemaan on arvioitu kokonaisuudessaan vähäisen kielteisiksi. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa ei kuitenkaan perustella tarkemmin arviota siitä, ettei hankkeen maisemavaikutuksista aiheudu haittaa vaikutusalueen harrastus- tai virkistyskäytölle. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen pitää puutteena sitä, ettei maisemavaikutuksia ollut mallinnettu eri vuodenaikoina.